

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

**міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених**

**«Проблеми та перспективи
забезпечення цивільного захисту»**

Черкаси – 2026

УДК 614.8; 614.84; 614.83; 623.26; 504.05; 504.06; 351.861; 623.45

Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Черкаси: НУЦЗ України, 2026. 611 с. Матеріали опубліковано українською та англійською мовами.

Збірник містить матеріали доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції молодих учених на базі Національного університету цивільного захисту України. Розглянуто аспекти вдосконалення цивільного захисту держави.

У публікаціях висвітлено широкий спектр актуальних питань, що стосуються сучасних стратегій профілактики надзвичайних ситуацій, інноваційних методів гасіння пожеж та оптимізації управління оперативно-рятувальними підрозділами. Значну увагу приділено розробленню та впровадженню безпілотних систем, робототехніки, автоматичних систем безпеки, а також питанням радіаційного, хімічного захисту та протимінної діяльності. Автори аналізують екологічні аспекти техногенної безпеки, психологічні особливості роботи в екстремальних умовах та сучасні підходи до публічного управління у сфері цивільного захисту.

Матеріали призначені для інженерно-технічних працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій, науково-педагогічного складу, ад'юнктів, слухачів, студентів та курсантів закладів вищої освіти України та інших країн світу.

*Рекомендовано до друку засіданням
науково-інноваційного центру
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 30 від 30 березня 2026 року)*

*Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому
доступі комісією з питань роботи із службовою інформацією
у Національному університеті цивільного захисту України
(протокол № 3 від 18 березня 2026 року)*

**УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ САМОРОБНИХ ТА ЗАМАСКОВАНИХ
ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ У СИСТЕМІ ОХОРОНИ ПРАЦІ:
ІНФОРМУВАННЯ ТА НАВЧАННЯ НАСЕЛЕННЯ**

Великий А.О., здобувач вищої освіти, НУЦЗ України
НК – Цимбал Б.М., д.держ.упр., доцент, НУЦЗ України

В умовах збройної агресії на території України суттєво зростає рівень виробничих та побутових ризиків, пов'язаних із поширенням вибухонебезпечних предметів. Особливу загрозу для працівників різних галузей (сільського господарства, будівництва, комунальної сфери, транспорту тощо) становлять саморобні та замасковані вибухонебезпечні предмети, які можуть бути розміщені як у природному середовищі, так і в межах населених пунктів.

На відміну від серійних боєприпасів, саморобні вибухонебезпечні пристрої характеризуються відсутністю уніфікованих ознак та можуть маскуватися під предмети повсякденного вжитку, що суттєво ускладнює їх ідентифікацію та підвищує ймовірність травмування працівників під час виконання професійних обов'язків. У цьому контексті особливої актуальності набуває питання управління ризиками через системне інформування та навчання.

Під саморобними вибухонебезпечними предметами доцільно розуміти пристрої кустарного або імпровізованого виготовлення, що містять вибухові, токсичні, запалювальні або інші небезпечні компоненти та призначені для ураження людей або об'єктів. Такі пристрої можуть включати елементи військового походження, однак переважно виготовляються з доступних цивільних матеріалів, що ускладнює їх виявлення [1, с. 47].

З позицій охорони праці, ключовим інструментом мінімізації ризиків є формування у працівників та населення стійких навичок безпечної поведінки у разі виявлення підозрілих предметів. Зокрема, встановлено, що замасковані вибухонебезпечні предмети можуть мати вигляд звичайних речей, що не викликають підозри та створюють ілюзію безпечності.

Ефективна система інформування та навчання повинна передбачати доведення до населення та працівників базових правил безпеки, серед яких: недопущення контакту з підозрілим предметом; негайне повідомлення відповідних служб; виключення будь-якого фізичного, теплового чи механічного впливу; обмеження використання засобів зв'язку поблизу об'єкта; забезпечення ізоляції небезпечної зони та очікування прибуття фахівців. Дотримання зазначених вимог суттєво знижує ймовірність виникнення нещасних випадків.

Отже, саморобні та замасковані вибухонебезпечні предмети є значущим фактором ризику у системі охорони праці в умовах воєнного стану. Підвищення рівня обізнаності населення та працівників, а також впровадження системних освітніх заходів сприяє зменшенню виробничого травматизму, запобіганню надзвичайним ситуаціям та збереженню життя та здоров'я людей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ідентифікація вибухонебезпечних предметів : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Фурса, В. Я. Покайчук, В. Д. Поливанюк та ін. Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 356 с.